

dr hab. inż. Grzegorz ROŚLAN
Politechnika Rzeszowska
Wydział Zarządzania
Rzeszów

Miejscowość, data 31.08.2023 r.

Arkusze recenzji rozprawy doktorskiej

Recenzja rozprawy doktorskiej: mgr Iwona Dudziuk

na temat: *Współczesna wartość wskazań prakseologicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego w administracji gminnej*

w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie: nauk społecznych

w dyscyplinie: nauki o bezpieczeństwie

Forma rozprawy: monografia naukowa

Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) dotyczącej przedmiotu rozprawy:

1. **Stwierdzenie spełnienia ~~albo braku spełnienia~~ oryginalnego rozwiązania problemu naukowego. (Ocena wraz z uzasadnieniem)**

Rozprawa, mgr Iwony DUDZIUK nt. „*Współczesna wartość wskazań prakseologicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego w administracji gminnej*”, stanowi próbę określenia współczesnego charakteru funkcjonowania jednostek samorządowych w kształtowaniu bezpieczeństwa przez zastosowanie wskazań prakseologicznych w zarządzaniu gminą. W pracy Doktorantka skupiła się na trzech obszarach badawczych: pierwszym, który badała był wpływ władzy wykonawczej oraz przedstawicieli społeczności lokalnej na zakres ich działalności i zakresu obowiązków. Drugi obszar badawczy obejmował kształtowanie bezpieczeństwa publicznego w przestrzeni organizacyjnej samorządu. Trzeci zaś dotyczył kształtowania bezpieczeństwa publicznego w przestrzeni oddziaływania samorządu gminy. Badania przeprowadzone zostały z perspektywy czynników prakseologicznych takich jak: ekonomiczność, efektywność, etyczność czy błąd praktyczny, które bezpośrednio łączą się z istotą bezpieczeństwa. Wynikiem ich było opracowanie wskazówek i zaleceń, które gminy mogą wprowadzić bez względu na środki finansowe i które można wdrożyć stopniowo, uwzględniając wiedzę i przywództwo kierownika gminy.

Zatem poszukiwanie przez mgr I. DUDZIUK odpowiedzi na zadany problem badawczy brzmiący: „*w jakim stopniu współczesna wartość wskazań prakseologicznych kształtuje bezpieczeństwo publiczne w administracji gminnej?*” (s. 19) wraz z wyróżnionymi 13 problemami szczegółowymi czyni zasadnym podjęcie takiego wysiłku naukowego mającego na celu udzielenie odpowiedzi na tak postawione problemy.

Mgr I. DUDZIUK na stronach od 141 do 180 szczegółowo przedstawia i analizuje odpowiedzi na zadane pytania (wywiad) skierowane do organów wykonawczych samorządu terytorialnego (wójtów) gmin: Janów Podlaski, Przywidz, Marcinowice (s. 141-150) oraz pytania (ankieta) do przedstawicieli jednostek pomocniczych (sołtysów) wybranych gmin: Janów Podlaski i Przywidz (w gminie Marcinowice Doktorantka odstąpiła od przeprowadzenia ankiety, gdyż Sołtysi brali czynny udział w tworzeniu aktualnej i przyszłej Strategii Rozwoju Gminy, w której znajdują się bieżące i najważniejsze dotyczące działania sołectw). Uzyskane wyniki pozwoliły Doktorantce na stwierdzenie, że kształtowanie bezpieczeństwa publicznego przez administrację skorelowane jest ze skutecznym zarządzaniem i przekłada się na nie. Według wskazań badań Doktorantki każda władza ma określoną możliwość wpływania na otoczenie, dlatego postuluje ona, żeby dostęp do władzy był ograniczony na podstawie konkretnych kryteriów, których niestety nie wskazuje (s. 183). Kolejnym ważnym jej postulatem jest uświadamianie społeczeństwu, aby dokonywało wyborów na podstawie realizowanych zadań i realnego planu przedstawionego w kampanii wyborczej a nie obietnic wyborczych. Istotna jest także dalsza edukacja obywateli pod kątem ich praw i możliwości w kształtowaniu bezpieczeństwa, która i tak jest już wysoka.

2. **Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia** rozwiązania w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej. (*Ocena wraz z uzasadnieniem*)

W rozprawie nt. „*Współczesna wartość wskazań prakseologicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego w administracji gminnej*” Autorka przedstawiła przedmiot badań (s. 19), główny cel badawczy, trzy cele szczegółowe (s. 19), główny problem badawczy i trzynaście problemów szczegółowych (s. 19-20), główną hipotezę badawczą składającą się z trzech części (s. 20-21).

Uzyskane w toku realizacji procedury badawczej wyniki badań uprawniają do stwierdzenia, że główny problem badawczy („*w jakim stopniu współczesna wartość wskazań prakseologicznych kształtuje bezpieczeństwo publiczne w administracji gminnej*” – s. 19) został rozwiązany oraz pozytywnie została zweryfikowana ta części hipotezy badawczej, która im odpowiada („*zastosowanie nowoczesnych koncepcji zarządzania w administracji samorządowej przyczyni się do efektywności w kwestiach organizacyjnych i społecznych samorządu terytorialnego*” – s. 21).

Wyniki badań teoretycznych, miały na celu rozwiązywanie pierwszych sześciu szczegółowych problemów badawczych brzmiących:

1. Jaka jest istota bezpieczeństwa Polski?
2. Jakie występują funkcje administracji samorządowej w systemie bezpieczeństwa publicznego?
3. Jakie zasady organizacyjne są w administracji samorządu terytorialnego?
4. W jaki sposób kształtowane jest bezpieczeństwo publiczne w aspekcie władzy wykonawczej samorządu gminy?
5. W jaki sposób kształtowane jest bezpieczeństwo w przestrzeni organizacyjnej samorządu?

6. W jaki sposób kształtowane jest bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni oddziaływania samorządu gminy? (s. 19).

Trzy pierwsze problemy nie są problemami badawczymi a jedynie poznawczymi będącymi podstawą do wszczęcia procesu badawczego. Nie rozwijają one badawczo Autorki a jedynie poznawczo wynikają z podjętej problematyki.

Na ich podstawie stwierdzam, że Doktorantka poznawczo prawidłowo zdiagnozowała organizację i funkcjonowanie administracji gminnej w systemie bezpieczeństwa publicznego przez charakterystykę trzech obszarów jej działania. Szczegółowy podział i przypisanie im poszczególnych czynników, za pomocą których kształtowane jest bezpieczeństwo poprzez analizę władzy uchwałodawczej samorządu gminy, zaproponowanie struktur sieciowych, zwrócenie uwagi na delegowanie uprawnień oraz partycypację uprawnień, analizę organizacji publicznych przez pryzmat skutecznego zarządzania, zwrócenie uwagi na wspomaganie działań lokalnych, informowanie otoczenia społecznego, konsultacji społecznych oraz jasne i klarowane tworzenie wizji celów i strategii. W pierwotnym założeniu Doktorantki wszystkie powyższe czynniki przyczyniały się do budowania bezpieczeństwa w gminie. W toku badań i po kompletnej analizie materiału stwierdziła jednak, że nie wszystkie czynniki wpływają w taki sam sposób na budowanie bezpieczeństwa lokalnego. I tak na przykład kształtowanie bezpieczeństwa przez zastosowanie struktur sieciowych może istnieć tylko przy określonych sytuacjach, które w gminie występują dość rzadko, a kształtowanie bezpieczeństwa przez wiązanie, w toku prowadzonych badań okazało się być wyłącznie teoretycznym zagadnieniem, które w praktyce traktowane jest przez gminę jako aspekt, którego nie trzeba traktować jako istotny. Według Autorki pozostałe elementy występują na porównywalnym poziomie w stosunku do siebie, co uprawniło ją do przyjęcia stwierdzenia, że w każdej omawianych gminach wyodrębnione czynniki wpływają na stan jej bezpieczeństwa.

I. DUDZIUK zauważa także, że *organy gminy posiadają władze wykonawczą i uchwałodawczą w samorządzie a z tego wynika ukształtowana rzeczywistość, która ma odpowiadać przede wszystkim obywatelom aniżeli tylko władzy* (s. 93). Wobec tego administracja samorządowa działająca w systemie bezpieczeństwa Polski powinna uwzględniać w większym stopniu takie aspekty jak:

- *wspieranie działań lokalnych,*
- *skuteczne zarządzanie oparte na wykwalifikowanej kadrze,*
- *skuteczne zarządzanie oparte na budowaniu jak największej społeczności rozumiejącej zadania i cele gminy,*
- *budowanie strategii opartej na rozwoju lokalnym gminy uwzględniające strategię z wyższych szczebli administracji samorządowej,*
- *budowaniu bezpieczeństwa lokalnego opartego o działania kształtujące postawy i pożądane zachowania mieszkańców,*
- *odłączeniu się w pewnych kwestiach od nurtu polityki krajowej i skupieniu się na potrzebach lokalnych,*

- *uświadamianie społeczności lokalnej o tym w jaki sposób funkcjonuje gmina i w jakich celach została utworzona. (s. 93).*

Wobec powyższego przestrzeń oddziaływania gmin w aspekcie bezpieczeństwa skupia się na potrzebie budowania silnego aparatu administracyjnego złożonego z kompetentnych pracowników i przełożonych oraz ich wpływu na podmioty i jednostki ją otaczające. Zadaniem administracji samorządowej zaś jest minimalizowanie zagrożeń przy jednoczesnym realizowaniu potrzeb społeczności lokalnej. Jest to założenie słuszne i prawdziwe.

Uzyskane, w wyniku przeprowadzonych badań, odpowiedzi na kolejne cztery problemy badawcze brzmiące:

1. Jakie są współczesne zadania prakseologii w administracji samorządowej gminy?
2. W jaki sposób zastosowanie wskazań prakseologicznych w administracji samorządowej może tworzyć bezpieczeństwo?
3. Jakie są czynniki determinujące tworzenie bezpieczeństwa w administracji samorządu gminnego?
4. Jaki jest współczesny kierunek zarządzania bezpieczeństwem w administracji samorządu gminy? (s. 19)

pozwoiliły także na pozytywne zweryfikowanie odpowiadającej im części hipotezy o brzmieniu: *„wprowadzenie i zastosowanie wskazań prakseologicznych w administracji gminnej zwiększy świadomość czynników zarządczych w gminach, przez które determinowane jest poczucie bezpieczeństwa publicznego.”* (s. 21). Doktorantka potwierdziła, że czynniki skutecznego działania takie jak: efektywność, ekonomiczność czy etyczność powinny być częścią wartości uznawanych przez administrację samorządową, gdzie praca odbywa się dla dobra publicznego, dobra ogółu i polega na wydatkowaniu publicznych pieniędzy. Jak zauważa Doktorantka *sprawne działanie w urzędzie gminy to nienawarstwianie się sprawy, nienegowania istotnych problemów i ich odkładania na później. Jeżeli realizowanie celów pojedynczego pracownika w sferze zawodowej będzie pokrywać się z celami organizacji jest wysokie prawdopodobieństwo, że efekty będą podlegać synergii i wzmocnieniu. Tym samym nakładem środków i zasobów ludzkich otrzymujemy wartość znacznie przekraczającą standardowe działania* (s. 139).

Zastosowanie wskazań prakseologicznych w administracji samorządowej dotyczy głównie obszaru kształtowania bezpieczeństwa przez samą instytucję oraz strategii zarządzania nią poprzez sprawność kształtowania personelu i funkcje sprawnego kontrolowania, czyli monitorowania i sprawdzania podjętych działań. Jak zaznacza I. DUDZIUK *propozycja ujęcia administracji samorządowej w ujęciu prakseologicznym nie dotyczy rewolucji legislacyjnej samorządów, a raczej ewolucji w kwestiach organizacyjnych, zarządczych i społecznych. Jest to działanie zmierzające do wdrożenia w instytucje państwowe dobrych praktyk zarządczych i kierowniczych z rynku prywatnego do publicznego uwzględniające nowoczesne zarządzanie, jako optymalne do kierowania świadomymi zasobami ludzkimi. Działania te mają na celu sprzyjanie aktywności obywatelskiej i czynnym pojawianiu się obywateli w przestrzeni publicznej. Działania*

samorządu powinny pobudzać społeczność lokalną oraz upowszechniać wiedzę społeczną jako istotny element rozwoju (s. 100).

W dysertacji Autorka celnie dostrzega potrzebę przekształcenia systemu zarządzania obecną administracją samorządową z biurokratycznej na jednostkę uczącą się przy jednoczesnym utrzymaniu określonego poziomu realizowania działań. Nowe podejście ma na celu dostosowywanie się administracji do głównych nurtów i potrzeb społeczeństwa, bycia elastycznym oraz korygowania działań niespójnych ze sobą. Dostosowanie nowego nurtu zarządzania może poprawić jakość i efektywność pracy urzędu. Należy jednak pamiętać o specyfice funkcjonowania urzędu gminy i oddziaływaniu na nią czynników negatywnych pochodzących zarówno z zewnątrz i z wewnątrz jej środowiska. Proaktywne działania administracji samorządowej powinny być ukierunkowane na środowisko wewnętrzne (na kadre urzędniczą, strukturę i kulturę organizacyjną) a także na środowisko zewnętrzne poprzez przygotowywanie planów działań i aktualizowanie potencjalnych zagrożeń i możliwości reagowania na nie.

Łącząc zatem prakseologię i bezpieczeństwo oba pojęcia odnoszą się do pracy zespołowej, która dostarcza wartości użytkowych oraz adaptuje dobra przyrody do zaspokajania potrzeb ludzkich. Efektem tych działań jest szeroko rozumiany rozwój, ład, porządek i możliwość trwania a to wszystko zawiera się w słowie bezpieczeństwo, które obejmuje współpracę i współdziałanie ze sobą ludzi, podmiotów i instytucji (s. 101).

Synteza wyników badań uzyskanych w efekcie odpowiedzi na trzy ostatnie problemy badawcze:

1. Jak kształtowane jest bezpieczeństwo gminy przez wójtów?
2. Jak kształtowane jest bezpieczeństwo gminy przez sołtysów?
3. Jaka powinna być naukowo uzasadniona koncepcja nowoczesnego zarządzania bezpieczeństwem publicznym? (s. 19)

dała potwierdzenie głównej części hipotezy: *jedną z głównych kwestii w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego przez jednostki samorządu terytorialnego jest sprawność zarządzania. Wprowadzenie zmian w kwestiach organizacyjnych i otwarcie na społeczność lokalną wzmocni aktywność obywatelską (s. 21).*

Badania przeprowadzone w gminach: Janów Podlaski, Przywidz, Marcinowice pozwoliły Doktorantce na empiryczne uzyskanie odpowiedzi na kwestie bezpieczeństwa oraz wykorzystania teraz i w przyszłości założeń prakseologicznych w zarządzaniu bezpieczeństwem w gminach. Wyniki badań wskazały potrzebę opierania się na czynnikach skutecznego działania (ekonomiczność, etyczność i efektywność) w codziennej praktyce administracyjnej. W toku prowadzonych badań sprawność działań okazała się kluczowym elementem tworzenia bezpieczeństwa, a w aspekcie władz gminy także usprawniała zarządzanie nią. Badania wskazały na konieczność kształtowania odpowiedniego stylu kierowania w administracji gminnej jako elementu dopełniającego rolę władz w administracji samorządowej. Kierunkiem rozwoju bezpieczeństwa powinno być szukanie i wybieranie osób posiadających wiedzę, przygotowanie i zarysowaną na wstępie wizję

celów. Kolejnym istotnym elementem funkcjonowania gmin jest dążenie do wdrożenia koncepcji zarządzania opartego o wiedzę, która już dziś odgrywa kluczową rolę rozpowszechnionych usługach typu e-governance. Administracja samorządowa współpracuje z różnymi podmiotami, w szerokim zakresie usług. Wpływa to na proces wymiany wiedzy i bezpośrednio przełożenie na jakość życia i tworzone bezpieczeństwo. Doktorantka celnie zauważa, że *nie jest możliwe przedstawienie gotowych i skutecznych rozwiązań dla poszczególnych gmin. Jedyne co pozostaje możliwe w ramach pracy samej administracji samorządowej, na którą ma wpływ każda indywidualna gmina, to kształtowanie jej możliwości w oparciu o wewnętrzne zasoby* (s. 136). Ważne jest także analizowanie otoczenia i szukanie rozwiązań oraz możliwości przeciwdziałania zagrożeniom. Tworzenie bezpieczeństwa to proces rozpoczynający się od obywatela w kierunku społeczności lokalnej a to właśnie administracja samorządowa ma większą możliwość oddziaływać na jednostkę niż na całe społeczeństwo.

Cennym wkładem w dyscyplinę nauki o bezpieczeństwie jest stwierdzenie, że zarówno sprawne zarządzanie, jak i podejście prakseologiczne do wykonywanych zadań sprzyja, a w pewnych sytuacjach jest wymogiem, podejmowaniu decyzji, które bezpośrednio mogą dotyczyć bezpieczeństwa gminy i jej społeczności. Do najbardziej trafnych wskazań Autorka dysertacji zaliczyła: sprawne zarządzanie, delegowanie uprawnień, partycypacja, a także konsultacje społeczne w zależności od poziomu rozwoju danego społeczeństwa. Istotne okazało się także tworzenie strategii i wizji celów w gminach, choć tylko jedna z analizowanych gmin posiada aktualną strategię (s. 182).

W rezultacie stwierdzam, że **recenzowana rozprawa doktorska spełnia wymagania ~~nie spełnia wymagań~~ przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce** dotyczącej przedmiotu rozprawy.

Stwierdzenie spełnienia ~~albo braku spełnienia~~ przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej:

1. **Stwierdzenie posiadania ~~albo braku posiadania~~ ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata** w dyscyplinie albo dyscyplinach. Ocena wiedzy teoretycznej kandydata na podstawie treści pracy. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Praca nt. „*Współczesna wartość wskazań prakseologicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego w administracji gminnej*”, składa się z czterech rozdziałów. Łącznie liczy 249 stron plus literatura, spis tabel, spis rysunków i załączniki.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym: „Metodologiczne podstawy badań” (s. 15-24) Doktorantka przedstawiła założenia metodologiczne swoich badań. Wskazała braki w literaturze dające jej podstawę do podjęcia poszerzonych badań w zakresie bezpieczeństwa państwa. Opisała dokładnie procedurę badawczą, którą szczegółowo omawiam w dalszej części recenzji.

Rozdział drugi, nt. „Funkcjonowanie i organizacja administracji samorządowej w systemie bezpieczeństwa Polski” (s. 25-94) omawia organizację i funkcjonowanie administracji gminnej w systemie bezpieczeństwa publicznego przez charakterystykę trzech obszarów jej działania: (1) funkcji administracji samorządowej, (2) zadań i uprawnień w tworzeniu bezpieczeństwa lokalnego oraz (3) charakterystyki i analizie czynników, za pomocą których kształtowane jest bezpieczeństwo publiczne w samorządach. Doktorantka w rozdziale tym przanalizowała takie czynniki jak: czynniki charakteryzujące władzę uchwałodawczą samorządu gminy, delegowanie uprawnień oraz partycypację uprawnień, czynniki skutecznego zarządzania, wspomaganie działań lokalnych, informowanie otoczenia społecznego, konsultacje społeczne oraz tworzenie wizji celów i strategii. W toku rozważań Autorka doszła do wniosku, że wszystkie powyższe czynniki wpływają na poziom bezpieczeństwa gminy na porównywalnym poziomie w stosunku do siebie. Wyjątkiem są czynniki wpływające na kształtowanie bezpieczeństwa przez zastosowanie struktur sieciowych oraz czynniki kształtujące bezpieczeństwo przez wiązanie, które występują tylko przy określonych sytuacjach a do tego występują bardzo rzadko. Niezrozumienie budzi wybór czynników kształtowania bezpieczeństwa publicznego dokonany przez Doktorantkę. Wątpliwość ta jest powodem zadania kolejnego pytania na obronie publicznej.

Rozdział trzeci – „Prakseologiczne aspekty tworzenia bezpieczeństwa w administracji samorządowej” (s. 95-140) omawia zagadnienia związane z dyscypliną nauki o zarządzaniu i jakości za pomocą indykacji prakseologicznych. Doktorantka charakteryzuje w nim takie czynniki, jak: ekonomiczność, etyczność i efektywność a następnie próbuje inkorporować je w system zarządzania administracją samorządową w kontekście bezpieczeństwa. Autorka w rozdziale tym opracowała zagadnienia dotyczące czynników determinujących bezpieczeństwo w administracji samorządowej na podstawie sprawnego zarządzania. Omówiła także istotę działania, skutki błędu praktycznego i zwróciła uwagę na potrzebę określenia pożądanego stylu kierowania w administracji gminnej, jako elementu dopełniającego rolę władz w administracji. Na koniec zaproponowała kierunki zmian w administracji gminnej w oparciu o indykacje prakseologiczne. Podobnie jak w poprzednim rozdziale niezrozumienie budzi brak opisu wyboru kryteriów czynników bezpieczeństwa w administracji samorządowej (s. 111-131).

W rozdziale czwartym zatytułowanym „Koncepcja zmian w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego przez administrację samorządową” (s. 141-180) zaprezentowane zostały wyniki z przeprowadzonych badań terenowych wynikające z odpowiedzi zawartych w kwestionariuszach ankiet skierowanych do wójtów. Odpowiedzi zbiorczo zostały ukazane w formie tabel. Opracowane materiały z badań terenowych i z aktualnych dokumentów strategicznych gmin stanowiły istotny wkład w całość pracy, na podstawie których oparto podstawy koncepcji zmian w zarządzaniu bezpieczeństwem w administracji samorządowej. Na podstawie wybranych gmin i wynikających z nich różnic, a także podobieństw istnieje przypuszczenie, że zastosowanie koncepcji zmian w kształtowaniu bezpieczeństwa może stanowić podstawy do ich wprowadzenia także w innych gminach.

 7 | 12

W „Zakończeniu” (s. 181-184), Autorka rozprawy doktorskiej przedstawiła konkluzje wynikające z przeprowadzonych badań

Reasumując, zasadniczo, treści rozdziałów merytorycznych z opisanymi wynikami badań zostały przedstawione w sposób logiczny i spójny, uwzględniający literaturę badanego obszaru naukowego. Treści merytoryczne zawarte w dysertacji posiadają znaczącą wartość teoretyczną (poznawczą) i empiryczną.

2. **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania** umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Umiejętność ta zawiera się w kilku kompetencjach, których oceny zawarte są poniżej:

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** prawidłowego dostrzegania i identyfikowania problemu naukowego i uzasadniania jego istnienia. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

W rozprawie nt. „Współczesna wartość wskazań prakseologicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego w administracji gminnej”, autorka I. DUDZIUK zbyt wąsko określiła: przedmiot badań, którym są uwarunkowania prawne działalności gmin w zakresie zarządzania oraz doświadczenia praktyczne dotyczące działalności gmin (s. 17). Ponadto definiowany przez Doktorantkę przedmiot badań dotyczy dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości a nie bezpieczeństwa. Wątpliwość ta jest poważnym uchybieniem i będzie stanowić pytanie do wyjaśnienia na publicznej rozprawie.

W rozprawie doktorskiej sformułowano jeden główny cel badawczy (*określenie współczesnego charakteru funkcjonowania jednostek samorządowych w kształtowaniu bezpieczeństwa przez zastosowanie wskazań prakseologicznych w zarządzaniu gmin*) (s. 19) oraz jeden główny problem badawczy (s. 19) brzmiący: *W jakim stopniu współczesna wartość wskazań prakseologicznych kształtuje bezpieczeństwo publiczne w administracji gminnej?* (s. 19) oraz trzynaście problemów szczegółowych (s. 19-20).

- [1] *Jaka jest istota bezpieczeństwa Polski?* (s. 19)
- [2] *Jakie występują funkcje administracji samorządowej w systemie bezpieczeństwa publicznego?*
- [3] *Jakie zasady organizacyjne są w administracji samorządu terytorialnego?*
- [4] *W jaki sposób kształtowane jest bezpieczeństwo publiczne w aspekcie władzy wykonawczej samorządu gminy?*
- [5] *W jaki sposób kształtowane jest bezpieczeństwo w przestrzeni organizacyjnej samorządu?*
- [6] *W jaki sposób kształtowane jest bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni oddziaływania samorządu gminy?*
- [7] *Jakie są współczesne zadania prakseologii w administracji samorządowej gminy?*
- [8] *W jaki sposób zastosowanie wskazań prakseologicznych w administracji samorządowej może tworzyć bezpieczeństwo?*
- [9] *Jakie są czynniki determinujące tworzenie bezpieczeństwa w administracji samorządu gminnego?*

- [10] *Jaki jest współczesny kierunek zarządzania bezpieczeństwem w administracji samorządu gminy?*
- [11] *Jak kształtowane jest bezpieczeństwo gminy przez wójtów?*
- [12] *Jak kształtowane jest bezpieczeństwo gminy przez sołtysów?*
- [13] *Jaka powinna być naukowo uzasadniona koncepcja nowoczesnego zarządzania bezpieczeństwem publicznym? (s. 20)*

Są one sformułowane prawidłowo a poszczególne rozdziały odpowiadają na tak zadane pytania badawcze.

Przyjęta hipoteza badawcza koreluje z problemami badawczymi, co czyni całą rozprawę doktorską I. DUDZIUK spójną badawczo.

- **Stwierdzenie posiadania ~~albo braku posiadania~~ umiejętności** prawidłowego sformułowania elementów koncepcji badań prowadzących do rozwiązania zidentyfikowanego problemu naukowego. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

W rozdziale pierwszym nt. „Metodologiczne podstawy badań” (s. 15-24) Doktorantka przedstawiła poprawne założenia metodologiczne swoich badań. Dokładnie opisała dokładnie procedurę badawczą, którą szczegółowo omawiam w pozostałych części recenzji. Wątpliwości i brak potwierdzenia dotyczą przeprowadzenia badań wstępnych (s. 9). Brak jest dokładniej informacji czego one dotyczyły i gdzie są wyniki tych badań oraz jak się one mają do przeprowadzonych badań właściwych. Jest to kwestia do omówienia w trakcie publicznej rozprawy.

- **Stwierdzenie posiadania ~~albo braku posiadania~~ znajomości** metod badawczych i umiejętności prawidłowego ich doboru i zastosowania (zrealizowania). *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

W przedstawionej pracy doktorskiej Doktorantka posłużyła się metodami teoretycznymi i empirycznymi.

Wybraną metodą empiryczną była metoda sondażu diagnostycznego, z wykorzystaniem techniki ankiety i narzędziem kwestionariuszem ankiety oraz techniki wywiadu i narzędzia kwestionariusza wywiadu.

Wątpliwości budzi stwierdzenie użycia metody badawczej jaką jest obserwacja nieuczestnicząca. Brak jest kwestionariusza obserwacji oraz opisu co lub kto był obiektem obserwacji. Ten element będzie potrzebował uzyskania dodatkowych informacji w trakcie publicznej obrony.

Wywiad przeprowadzony został z władzami wykonawczych gminy (wójtami), zaś ankieta nastawiona była na uzyskanie odpowiedzi od przedstawicieli jednostek pomocniczych – sołtysów.

Kwestionariusz ankiety składa się z 25 pytań, na które odpowiadali sołtysi (55). Jest ona bardzo prosta i ogranicza się tylko do jednej skali odpowiedzi co bardzo ogranicza

możliwości badawcze wynikające z możliwości tego narzędzia (s. 215-219). Autorka nie dała możliwości respondentom wskazania innych rozwiązań w kwestiach bezpieczeństwa publicznego państwa w odniesieniu do wskazań prakseologicznych niż wynikające tylko z jej własnego poznania. Ograniczenie skali odpowiedzi będzie pytaniem zadany na publicznej rozprawie.

W gminie Janów Podlaski respondentami byli sołtysi sołectw (18): Błonie, Bubel-Granna, Bubel-Łukowiska, Jakówki, Janów Podlaski, Kajetanka, Klonownica Mała, Klonownica Plac, Ostrów, Peredyło, Polinów, Nowy Pawłów, Romanów, Stare Buczyce, Stary Bubel, Stary Pawłów, Werchliś, Woroblin.

W gminie Przywidz respondentami byli sołtysi sołectw (18): Borowina, Częstocin, Huta Dolna, Jodłowno, Kierzkowo, Kozia Góra, Marszewo, Marszewska Kolonia, Michalin, Miłowo, Nowa Wieś Przywidzka, Olszanka, Piekło Górne, Pomlewo, Przywidz, Stara Huta, Sucha Huta, Trzepowo.

W gminie Marcinowice respondentami byli sołtysi sołectw (19): sołectw: Biała, Chwałków, Gola Świdnicka, Gruszów, Kątki, Klecin, Krasków, Marcinowice, Mysłaków, Sady, Stefanowice, Strzelce, Szczepanów, Śmiałowice, Tapadła, Tworzyjanów, Wirki, Wiry, Zebrzydów

Pytania zostały podzielone na dwie kategorie. Pytania nr 1, 2 i od 7 do 11 oraz od 13 do 18 dotyczą obszaru związanego z bezpieczeństwem a pozostałe obszaru dotyczącego zarządzania (s. 215-219).

Kwestionariusz wywiadu eksperckiego (Załącznika 1-4) (s. 199-214) składający się z 10 pytań skierowano do czterech ekspertów:

- [1] Obecny wójt gminy Janów Podlaski (2018 – 2023) – Leszek Chwedczuk;
- [2] Były wójt gminy Janów Podlaski (2002-2018) – Jacek Hurą;
- [3] Obecny wójt gminy Przywidz – Marek Zimanowski (brak danych osobowych w dysertacji) udzielił odpowiedzi wyłącznie na pytanie 4. Brak sprawozdania w dysertacji z odpowiedzi na to pytanie;
- [4] Obecny wójt gminy Marcinowice (2018– 2023) – Stanisław Leń.

Stwierdzam, że wybór grupy ankietowanych i ekspertów jest adekwatny i wiarygodny dający możliwość uzyskania obiektywnych sądów i opinii.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** dokonania krytycznej oceny uzyskanych wyników badań. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

I. DUDZIUK w prawidłowy sposób dokonała charakterystyki wyników badań. Doktorantka dokonała krytycznej analizy otrzymanych wyników badań. W sposób logiczny i bezstronny oceniła i przeanalizowała otrzymane wyniki. Zastosowała metodę porównawczą w analizie wyników z kwestionariusza. Jak zauważyła Autorka w analizowanych odpowiedziach materiał już na wstępie różnił się wieloma kwestiami wynikającymi choćby z wykształcenia, jak i długości kadencji na stanowisku sołtysa.

Wcześniej wskazane uwarunkowania w sołectwach pokazały podobne do siebie odpowiedzi w kwestiach zarządczych, poprawy bezpieczeństwa przez społeczność lokalną oraz zastosowanych wskazań prakseologicznych (s. 181).

Zaproponowane w ostatnim rozdziale koncepcje stanowią wyniki dostępnych częściowych analiz z ankiety i wywiadów. Uzyskane wyniki badań mogą stanowić podstawę do prowadzenia dalszych badań w perspektywie tworzenia bezpieczeństwa publicznego przez pryzmat władzy.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** poprawnego sformułowania sprawozdania z wyników badań w sferze formy i treści. *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Przy tak licznych wynikach badań sprawozdanie z wyników badań budzi niedosyt. Możliwości wynikające z posiadanych wyników badań dają o wiele większą możliwość analizy i budowania wzajemnych korelacji. Doktorantka skupiła się wyłącznie na prakseologicznych czynnikach zarządzania w jednostkach administracji gminnej pobieżnie budując korelacje z bezpieczeństwem publicznym w tych jednostkach. Brak odniesienia do poszczególnych problemów badawczych w zakończeniu powoduje, że czytelnik ma problemy z odpowiedzią na nie wszystkie, co powinno być zadaniem Autorki a nie czytelnika.

- **Ocena stopnia oryginalności uzyskanych wyników.** *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Badania dotyczące określenia współczesnego charakteru funkcjonowania jednostek samorządowych w kształtowaniu bezpieczeństwa przez zastosowanie wskazań prakseologicznych w zarządzaniu gminy są interesującym spojrzeniem na kwestie bezpieczeństwa jednostkach samorządu terytorialnego. W swojej dysertacji mgr. I. DUDZIUK w kompleksowy i spójny sposób skupiła się na zagadnieniach związanych ze sprawnym zarządzaniem przez pryzmat bezpieczeństwa publicznego. Rozprawa stanowi próbę zidentyfikowania obszarów wymagających zmian w kontekście bezpieczeństwa, a tym samym dostosowania metod zarządzania do obecnych wymagań. Współczesne zadania stawiane przed jednostkami samorządu terytorialnego nastawione są na elastyczności działań, gotowości do szybkiej i właściwej reakcji, zaś stopień zależności indyktorów prakseologicznych do kształtowanego bezpieczeństwa uzależnione jest od władz gminy.

- **Ocena wartości naukowej i praktycznej uzyskanych wyników.** *(Ocena wraz z uzasadnieniem)*

Biorąc pod uwagę zaprezentowane powyżej oceny częściowe, stwierdzam, że pomimo wskazanych błędów i niedociągnięć, przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mgr Iwony DUDZIUK stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Zaprezentowane przez Doktorantkę wyniki badań pozwalają na konkluzję, że wykazała się ona znajomością teorii rozwiązywanych problemów oraz umiejętnością prowadzenia badań

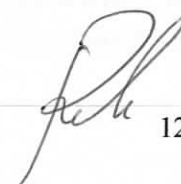
naukowych. Autorka rozprawy doktorskiej posiada ogólną, uporządkowaną wiedzę teoretyczną z dyscypliny naukowej bezpieczeństwo, a całość przedstawionej do recenzji rozprawy doktorskiej świadczy o umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że recenzowana rozprawa doktorska spełnia wymagania / ~~nie spełnia wymagań~~ przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Wątpliwości, które należy rozstrzygnąć w czasie obrony rozprawy doktorskiej.

Pytania na obronę rozprawy:

1. W związku z zastrzeżeniami dotyczącymi kwestii metodologicznych proszę, aby Doktorantka odniosła się do poniższych wątpliwości:
 - We wstępie Doktorantka oznajmia, że przeprowadziła badania wstępne. Brak jest dokładniej informacji czego one dotyczyły. Proszę wyjaśnić, gdzie są wyniki tych badań oraz jak się one mają do przeprowadzonych badań właściwych?
 - Co było przedmiotem badań? Dlaczego przedmiot badań dotyczy dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości a nie bezpieczeństwa? Czy aby na pewno uwarunkowania prawne działalności gmin w zakresie zarządzania oraz doświadczenia praktyczne dotyczące działalności gmin były przedmiotem badań?
 - W jaki sposób przeprowadzona została metoda obserwacji nieuczestniczącej wskazana na stronie 20 użyta jako metoda badawcza? Ponadto proszę o wyjaśnienie co to jest za metoda i jakie warunki muszą być spełnione do zastosowania tej metody w procesie badawczym.
 - Na stronie 22 Doktorantka utożsamiana proces przeprowadzenia sondażu diagnostycznego za pomocą technik ankiety i wywiadu z eksperymentem naukowym. Proszę o wyjaśnienie czym jest metoda eksperymentu naukowego i jakie warunki muszą być spełnione do zastosowania tej metody w procesie badawczym.
 - Jakimi powodami kierowała się Doktorantka ograniczając skalę odpowiedzi do jednego rodzaju (s. 215-219)? Proszę na publicznej rozprawie wykazać się znajomością innych skal odpowiedzi używanych w kwestionariuszach ankiety w odniesieniu do pytań zamkniętych.
2. Według jakich kryteriów powinien być określany dostęp do władzy samorządowej? Doktorantka postuluje taki algorytm postępowania, ale nie wskazuje rozwiązania (s. 183).

Końcowa konkluzja i ocena

Ja, niżej podpisany/a stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska ~~Pana/Pani Iwona Dudziuk~~ spełnia warunki ~~nie spełnia~~ warunków określone/ych w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) i wnioskuję do Rady Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie Federacji Akademii Wojskowych o dopuszczenie/~~nie dopuszczenie~~ ~~Pana/Pani Iwony Dudziuk~~ do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

.....
podpis

~~Czy rozprawa doktorska spełnia kryteria pracy bardzo dobrej i zasługuje na uznanie jej za wyróżniającą się w odniesieniu do kryteriów określonych w Uchwale nr Rady Dyscypliny~~

(Dla pozytywnej rekomendacji uzasadnienie)

.....

Końcowa konkluzja i ocena

Ja, niżej podpisany/a stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska ~~Pana/Pani Iwona Dudziuk~~ spełnia warunki ~~nie spełnia~~ warunków określone/ych w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) i wnioskuję do Rady Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie Federacji Akademii Wojskowych o dopuszczenie/~~nie dopuszczenie~~ ~~Pana/Pani Iwony Dudziuk~~ do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

.....
podpis

~~Czy rozprawa doktorska spełnia kryteria pracy bardzo dobrej i zasługuje na uznanie jej za wyróżniającą się w odniesieniu do kryteriów określonych w Uchwale nr Rady Dyscypliny~~

(Dla pozytywnej rekomendacji uzasadnienie)

.....